

Maciej Zastempowski

Uniwersytet Mikołaja Kopernika
Wydział Nauk Ekonomicznych i Zarządzania
Katedra Zarządzania Przedsiębiorstwem
mz@umk.pl

MAKROUWARUNKOWANIA I ICH WPŁYW NA DZIAŁALNOŚĆ INNOWACYJNĄ POLSKICH MAŁYCH I ŚREDNICH PRZEDSIĘBIORSTW

Streszczenie: Zagadnienie innowacyjności małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP) znajduje się w jednym z głównych obszarów dociekań nauk ekonomicznych. Wśród najważniejszych przyczyn tego stanu wymienia się silne powiązanie innowacyjności z konkurencyjnością gospodarki oraz dużą rolę MSP we współczesnych gospodarkach rynkowych (np. pod względem liczebności czy udziału w tworzeniu PKB). Wciąż aktualnym zagadnieniem jest także to, jak skutecznie stymulować i kreować innowacyjność przedsiębiorstw. Głównym celem artykułu jest próba odpowiedzi na pytanie, jak tworzone w Polsce warunki (w skali makro) wpływają na działalność innowacyjną MŚP. Odpowiedź na nie została udzielona z perspektywy przeprowadzonych w 2015 r. badań polskich MŚP, dotyczących ich aktywności innowacyjnej.

Słowa kluczowe: innowacyjność, działalność innowacyjna, uwarunkowania, małe i średnie przedsiębiorstwa.

JEL Classification: O31, O32.

Wprowadzenie

Otoczenie przedsiębiorstwa odgrywa istotną rolę w jego funkcjonowaniu. Z jednej strony może być źródłem szans dla obecnej i przyszłej działalności, z drugiej zaś źródłem zagrożeń. Od przedsiębiorstwa, a przede wszystkim od jego kluczowych zasobów zależy to, jak je wykorzysta. Współczesne przedsiębiorstwa coraz częściej dostrzegają, iż ich konkurencyjność jest bezpośrednio związana z ich działalnością innowacyjną. Stąd też tak wiele uwagi poświęca się tym zagadnieniom zarówno na polu teorii, jak i praktyki życia gospodarczego.

Warto także pamiętać, że gospodarki rynkowe XXI w. są zdominowane przez małe i średnie przedsiębiorstwa (MŚP). W większości z nich stanowią one około 99% wszystkich podmiotów. O ich innowacyjność dowiadujemy się każdego dnia, stale zadając sobie pytanie, jak ją budować. W tym kontekście ciekawe wydaje się zapytanie o to, jak tworzone i budowane w Polsce warunki (w skali makro) wpływają na działalność innowacyjną MŚP. Próba odpowiedzi na nie stanowi główny cel niniejszego tekstu.

1. Makrouwarunkowania działalności innowacyjnej – zarys problemu

Czynniki zewnętrzne mogące wpływać, w sposób pozytywny lub negatywny, na kreowanie innowacji są tworzone przez różnie definiowane otoczenie przedsiębiorstwa. Patrząc na nie z szerokiej perspektywy, otoczeniem przedsiębiorstwa będzie ogół warunków wywierających mniejszy bądź większy wpływ na jego funkcjonowanie. Stosunkowo najpopularniejszy wydaje się podział otoczenia na makro (dalsze, pośrednie, ogólne) i mikro (bliższe, bezpośrednie, zadaniowe, konkurencyjne). Cechą charakterystyczną tego podziału jest stopień, w jakim poszczególne czynniki otoczenia mogą oddziaływać na przedsiębiorstwo. Otoczenie makro jest budowane przez procesy i zjawiska, które wpływają na przedsiębiorstwo, podczas gdy ono nie ma na nie wpływu, zaś otoczenie mikro przez te, które wpływają na przedsiębiorstwo, ale i ono może na nie oddziaływać.

Koncentrując się na makrootoczeniu i jego wpływie na działalność innowacyjną przedsiębiorstw, warto przybliżyć jego najczęstszy podział. Obejmuje on siedem następujących grup [Zakrzewska-Bielawska, 2012; Romanowska, 2009; Oblój, 2014]:

1. Uwarunkowania ekonomiczne – stanowią najważniejszy element makrootoczenia, opisują bowiem kondycję danej gospodarki, a więc rynków, na których przedsiębiorstwo pozyskuje niezbędne do swego funkcjonowania zasoby (np. kapitał, pracę, ziemię, wiedzę) i sprzedaje swoje produkty. Wśród najważniejszych czynników tej grupy należy wymienić te opisujące koniunkturę gospodarczą: produkt krajowy brutto, płace, wysokość stóp procentowych, stopę inflacji oraz bezrobocie.
2. Uwarunkowania prawne – obejmują wszelkie czynniki związane z treścią prawa, jego instytucjami oraz przestrzeganiem prawa w praktyce. Uwarunkowania te, z uwagi na silne powiązanie z polityką, często określa się mianem polityczno-prawnych [Zakrzewska-Bielawska, 2012]. Z punktu widzenia funkcjonowania i rozwoju przedsiębiorstw istotną rolę odgrywa prawo

- gospodarcze, pracy, administracyjne, cywilne i karne. Ważna jest stabilność prawa, jasność jego reguł oraz dostępność ujednoczonych aktów prawnych.
3. Uwarunkowania socjokulturowe – są kreowane przez zjawiska społeczne, które mają trwałe charakter i wyraźny wpływ na gospodarkę. Obejmują one m.in. idee, poglądy i przekonania społeczne, prawne, polityczne, moralne, etyczne, filozoficzne i religijne oparte na ogólnie przyjętych wartościach i normach zachowań.
 4. Uwarunkowania demograficzne – obejmują procesy i zjawiska związane z powstawaniem, życiem i przemijaniem społeczności ludzkiej. Z punktu widzenia wpływu na przedsiębiorstwa analizuje się tu przyrost naturalny, migrację, strukturę społeczną oraz jej rozmieszczenie przestrzenne.
 5. Uwarunkowania techniczne – są to czynniki związane zarówno z techniką, jak i technologią. Z perspektywy działania przedsiębiorstw istotny jest ich stan w danym kraju lub części świata, który z kolei wyznacza poziom rozwoju infrastruktury. Warto także podkreślić, iż technika i technologia ma również istotny wpływ na poziom nauki (w tym działalności badawczo-rozwojowej) i edukacji. Ta z kolei oddziałuje na skłonność poszczególnych jednostek do prowadzenia działalności wynalazczej i zgłaszania nowych rozwiązań patentowych oraz wzorów użytkowych. Decyduje także o szybkości, a przede wszystkim skuteczności, z jaką dokonuje się transfer nowych rozwiązań techniczno-technologicznych [Matusiak, 2010].
 6. Uwarunkowania geograficzne – najogólniej rzecz ujmując, są związane z otaczającą nas przyrodą. Ich rola, zarówno z punktu widzenia przedsiębiorstw, jak i całych społeczeństw, jest coraz większa. Wynika to głównie z rosnącego zagrożenia dla środowiska naturalnego będącego konsekwencją działalności człowieka.
 7. Uwarunkowania międzynarodowe – to układ współdziałania między czynnikami występującymi w otoczeniu krajowym i zagranicznym [Marek i Białasiewicz, 2011]. Z punktu widzenia przedsiębiorstwa istotny jest zakres, w jakim uczestniczy ono w działalności gospodarczej prowadzonej w innych krajach i pozostaje pod ich wpływem [Zakrzewska-Bielawska, 2012]. Wśród ważnych czynników tej sfery warto wymienić: światową i regionalną sytuację polityczną, stan światowej koniunktury gospodarczej, procesy globalizacyjne, siłę konkurencji na rynkach międzynarodowych, nasycenie rynków międzynarodowych czy restrykcje, sankcje i inne formy ochrony rynków narodowych.

Drugim wymagającym wyjaśnienia pojęciem jest działalność innowacyjna. Opierając się na Podręczniku Oslo, jako działalność innowacyjną należy traktować całokształt działań naukowych, technicznych, organizacyjnych, finanso-

wych i komercyjnych, które rzeczywiście prowadzą lub mają w zamierzeniu prowadzić do wdrażania innowacji. Warto podkreślić dwie kwestie. Po pierwsze niektóre z tych działań same z siebie mają charakter innowacyjny, inne natomiast nie są nowością, lecz są konieczne do wdrażania innowacji. Po drugie zaś działalność innowacyjna obejmuje także działalność badawczo-rozwojową (B+R), która nie jest bezpośrednio związana z tworzeniem danej innowacji [OECD & Eurostat, 2005].

Działalność innowacyjna może przybierać różnorodne formy, począwszy od prowadzenia wyraźnie zdefiniowanych projektów innowacyjnych, których celem jest wprowadzenie nowego produktu, po ciągłe doskonalenie już istniejących produktów czy procesów. Może ona być także [Główny Urząd Statystyczny, 2015]:

- pomyślnie zakończona wdrożeniem innowacji (przy czym niekoniecznie musi się ona wiązać z sukcesem komercyjnym),
- bieżąca w trakcie realizacji, która nie doprowadziła dotychczas do wdrożenia innowacji,
- zaniechana przed wdrożeniem innowacji.

Na tak zarysowanym tle można zadać pytanie o charakter wpływu czynników makrootoczenia na działalność innowacyjną polskich małych i średnich przedsiębiorstw. Próba odpowiedzi na nie stanowi sedno części empirycznej.

2. Metodyka badań

Badania empiryczne, których fragment tu zaprezentowano, zostały przeprowadzone w 2015 r. w ramach projektu badawczego pt. „Innowacyjność małych i średnich przedsiębiorstw w dobie kryzysu gospodarczego – uwarunkowania, trendy i modele”¹. Główne badanie empiryczne, zakończone na przełomie marca i kwietnia 2015 r., wykonano przy współudziale PBS Sp. z o.o. w Sopocie na reprezentatywnej próbie polskich małych i średnich przedsiębiorstw. Badanie zrealizowano z wykorzystaniem metody CAPI². Losowy dobór próby badawczej przeprowadzono we wrześniu 2014 r. przez Centrum Informatyki Statystycznej Głównego Urzędu Statystycznego w Warszawie. Losowania dokonano z rejestru REGON według stanu na 31.08.2014 r. Reprezentatywność oparto na następują-

¹ Projekt został sfinansowany ze środków Narodowego Centrum Nauki przyznanych na podstawie decyzji nr DEC-2013/09/B/HS4/01971.

² CAPI – *Computer Assisted Personal Interview* – metoda badawcza polegająca na przeprowadzeniu wywiadu z respondentem przy użyciu urządzeń mobilnych (tj. laptop, palmtop), na których są zapisywane udzielone odpowiedzi.

cych kryteriach: wielkość przedsiębiorstwa, rodzaj działalności według sekcji i działów PKD, siedziba przedsiębiorstwa (w ujęciu przekroju wojewódzkiego) oraz minimalny 5-letni okres funkcjonowania na rynku.

Wielkość próby badawczej ustalono, przyjmując, iż:

- 1) w 2012 r. małe przedsiębiorstwa (bez mikro) stanowiły 146 489 podmiotów, a średnie – 29 787; wielkość populacji łącznie wynosi 176 276 podmiotów [Tarnawa i Zadura-Lichota, 2013],
- 2) poziom ufności $p = 0,95$,
- 3) wielkość frakcji/ procentowy udział zjawiska innowacyjności w populacji wynosi 20% [Zadura-Lichota, 2010],
- 4) błąd maksymalny 0,05.

Przy tak określonych kryteriach liczebność próby powinna wynosić 246 podmiotów. Ostatecznie w badaniu udział wzięło 250 przedsiębiorstw, których szczegółową charakterystykę przedstawiono w tabeli 1.

Tabela 1. Charakterystyka badanych polskich małych i średnich przedsiębiorstw

Kryterium	Liczebność (N = 250)	Udział (%)
1	2	3
Wielkość przedsiębiorstwa:		
▪ małe (10-49 osób)	204	81,6
▪ średnie (50-249 osób)	46	18,4
Sekcje według Polskiej Klasyfikacji Działalności		
▪ C – Przetwórstwo przemysłowe	55	22,0
▪ D – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	1	0,4
▪ E – Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	2	0,8
▪ F – Budownictwo	43	17,2
▪ G – Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, wylączając motocykle	68	27,2
▪ H – Transport i gospodarka magazynowa	7	2,8
▪ I – Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	20	8,0
▪ J – Informacja i komunikacja	6	2,4
▪ K – Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	5	2,0
▪ L – Działalność związana z obsługą nieruchomości	11	4,4
▪ M – Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	17	6,8
▪ N – Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	7	2,8
▪ Q – Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	1	0,4
▪ R – Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	2	0,8
▪ S – Pozostała działalność usługowa	5	2,0
Lokalizacja przedsiębiorstwa		
▪ dolnośląskie	17	6,8
▪ kujawsko-pomorskie	11	4,4
▪ lubelskie	11	4,4
▪ lubuskie	7	2,8

cd. tabeli 1

<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>
▪ łódzkie	12	4,8
▪ małopolskie	23	9,2
▪ mazowieckie	43	17,2
▪ opolskie	6	2,4
▪ podkarpackie	10	4,0
▪ podlaskie	9	3,6
▪ pomorskie	14	5,6
▪ śląskie	28	11,2
▪ świętokrzyskie	6	2,4
▪ warmińsko-mazurskie	11	4,4
▪ wielkopolskie	30	12,0
▪ zachodniopomorskie	12	4,8
Prowadzenie działalności innowacyjnej		
▪ tak	208	83,2
▪ nie	42	16,8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań empirycznych.

3. Wyniki badań

Oceny wpływu makrouwarunkowań na działalność innowacyjną polskich MŚP dokonano na podstawie ich podziału na uwarunkowania ekonomiczne, polityczno-prawne, socjokulturowe i demograficzne, międzynarodowe, techniczne i geograficzne. W każdej z grup zidentyfikowano czynniki o potencjalnym wpływie na działalność innowacyjną współczesnego przedsiębiorstwa. Badane MŚP poproszono o ocenę ich wpływu na działalność innowacyjną. Oceny tej dokonano w następującej skali: -2 – bardzo źle, -1 – źle, 0 – ani dobrze, ani źle (neutralnie), 1 – dobrze i 2 – bardzo dobrze. Aby ustalić ostateczny kierunek siły wpływu każdego z ocenianych czynników, posłużono się następującymi statystykami opisowymi: medianą (M), dominantą (D) i udziałem procentowym. Wykorzystano również sumę przyznanych ocen dla każdego czynnika³. Uzyskane wyniki przedstawiono w tabeli 2.

Pierwszą z analizowanych grup czynników makrootoczenia były uwarunkowania ekonomiczne opisujące sytuację gospodarczą Polski. Ich ocena wydawała się szczególnie istotna z powodu sytuacji gospodarczej Europy (w tym szczególnie Polski) po światowym kryzysie finansowym zapoczątkowanym w 2007 r. [Balcerzak, 2009]. Podstawowe dane makroekonomiczne dotyczące Polski w latach 2008-2015 przedstawiono w tabeli 3.

³ Przy 250 obserwacjach suma przyznanych ocen dla każdego czynnika mogła się mieścić w przedziale od -500 do 500.

Tabela 2. Makrouwarunkowania i ich wpływ na działalność innowacyjną polskich MŚP

Makrouwarunkowania	Suma ocen	M	D	Udział % odpowiedzi				
				-2	-1	0	1	2
N = 250								
Uwarunkowania ekonomiczne								
Poziom bezrobocia	5	0	0	6,0	22,4	45,2	16,4	10,0
Spowolnienie rozwoju gospodarczego w Polsce	1	0	0	8,4	21,2	40,8	20,8	8,8
Poziom inflacji	1	0	0	6,4	18,0	52,8	14,4	8,4
Umiedzynarodowienie polskiej gospodarki	-8	0	0	5,6	19,6	52,8	16,4	5,6
Stabilność kursu walutowego	-9	0	0	6,8	17,6	53,6	16,4	5,6
Fundusze Europejskie (np. POIG)	-14	0	0	6,4	18,0	54,4	17,2	4,0
Poziom stóp procentowych	-16	0	0	7,6	18,4	50,8	19,2	4,0
Kryzys i spowolnienie gospodarcze w Europie	-18	0	0	10,0	18,0	46,8	19,6	5,6
<i>Udział % w całości</i>				7,2	19,2	49,7	17,6	6,5
Uwarunkowania polityczno-prawne								
Wsparcie finansowe rozwoju MŚP	31	0	0	6,4	16,8	42,4	26,8	7,6
Wsparcie instytucjonalne rozwoju MŚP	16	0	0	7,2	16,8	46,4	21,6	8,0
Wysokość ulg podatkowych	15	0	0	8,0	14,8	47,6	22,4	7,2
Stabilność prawa i jasność jego reguł	6	0	0	5,2	20,0	47,6	21,6	5,6
Stabilność przepisów podatkowych	-2	0	0	9,2	18,0	42,0	26,0	4,8
Polityka antymonopolowa	-7	0	0	7,2	16,0	53,6	18,8	4,4
Polityka innowacyjna (Narodowy System Innowacji, Regionalne Systemy Innowacji)	-12	0	0	6,8	19,2	50,8	18,4	4,8
<i>Udział % w całości</i>				7,1	17,4	47,2	22,2	6,1
Uwarunkowania socjokulturowe i demograficzne								
Poziom wykształcenia ludności	67	0	0	4,4	10,8	47,6	28,0	9,2
Etyka pracy	47	0	0	4,0	10,8	54,8	23,2	7,2
Styl życia	40	0	0	3,6	15,6	50,8	21,2	8,8
Migracje ludności	38	0	0	4,4	13,2	52,0	23,6	6,8
Wierzenia, wartości, normy zachowań (etyczne, moralne)	12	0	0	4,4	13,2	59,6	18,8	4,0
<i>Udział % w całości</i>				4,1	12,1	52,3	24,3	7,2
Uwarunkowania międzynarodowe								
Członkostwo w Unii Europejskiej	31	0	0	4,0	17,6	50,8	17,2	10,4
Procesy globalizacyjne	-2	0	0	3,6	16,8	60,8	14,4	4,4
Konkurencja na rynkach międzynarodowych	-5	0	0	5,2	16,4	58,8	14,4	5,2
Rynki wschodnie i ich dostępność	-7	0	0	5,6	17,2	57,6	13,6	6,0
Niestabilna sytuacja polityczno-gospodarcza w Europie Środkowo-Wschodniej (Ukraina)	-14	0	0	8,8	15,2	54,4	16,0	5,6
<i>Udział % w całości</i>				5,4	16,6	56,5	15,1	6,3
Uwarunkowania techniczne								
Tempo rozwoju techniki i technologii	55	0	0	5,2	6,4	56,0	26,0	6,4
Szybkość transferu techniki i technologii	43	0	0	4,4	10,8	57,2	18,4	9,2
Ochrona patentów i wzorów użytkowych	28	0	0	5,6	11,2	56,8	19,2	7,2
Rządowa polityka dotycząca badań i rozwoju (Narodowe Centrum Badań i Rozwoju)	14	0	0	5,2	14,8	56,8	15,6	7,6
Tempo pojawiania się nowych wynalazków	13	0	0	6,0	13,6	55,6	18,8	6,0
<i>Udział % w całości</i>				5,3	11,4	56,5	19,6	7,3
Uwarunkowania geograficzne								
Dostępność surowców naturalnych	46	0	0	3,2	8,8	59,6	23,2	5,2
Położenie geograficzne przedsiębiorstwa	27	0	0	4,8	11,6	57,2	20,8	5,6
Stan środowiska naturalnego	27	0	0	5,2	6,8	66,4	15,2	6,4
Stan infrastruktury	19	0	0	6,0	12,4	55,2	20,8	5,6
<i>Udział % w całości</i>				4,8	9,9	59,6	20,0	5,7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań przeprowadzonych w przedsiębiorstwach.

Tabela 3. Podstawowe dane makroekonomiczne Polski w latach 2008-2015

Dane makroekonomiczne	Lata							
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Produkt krajowy brutto ^{a, b}	104,2	102,8	103,6	105,0	101,6	101,3	103,3	103,6
Eksport towarów i usług ^{a, b}	107,0	93,7	112,9	107,9	104,6	106,1	106,4	106,8
Import towarów i usług ^{a, b}	109,4	87,6	114,0	105,8	99,7	101,7	110,0	106,3
Terms of trade	97,9	104,4	98,6	98,1	98,9	102,5	103,1	100,6
Stopa oprocentowania redyskonta weksli ^c	5,25	3,75	3,75	4,75	4,50	2,75	2,25	1,75
Stopa oprocentowania kredytu lombardowego ^c	6,50	5,00	5,00	6,00	5,75	4,00	3,00	1,50
Stopa referencyjna ^{c, d}	5,00	3,50	3,50	4,50	4,25	2,50	2,00	2,50
Kurs NBP: 100 USD	240,92	311,62	301,57	296,34	325,70	316,08	315,51	394,17
Kurs NBP: 100 EUR	351,66	432,73	399,46	411,98	418,50	419,75	418,52	429,05
Stopa rejestrowanego bezrobocia ogółem ^c	9,5	12,1	12,4	12,5	13,4	13,4	11,5	9,8
Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych ^b	104,2	103,5	102,6	104,3	103,7	100,9	100,0	99,1

^a W cenach stałych. Za ceny stałe przyjęto ceny średnioroczne roku poprzedniego.

^b Rok poprzedni = 100.

^c Stan pod koniec roku.

^d Minimalna stopa rentowności 7-dniowych operacji otwartego rynku.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: [www 1] .

Oceniając dane obrazujące sytuację makroekonomiczną Polski z perspektywy lat 2012-2014, których dotyczyły badania innowacyjności MŚP, można zauważyć, iż jest to okres spowolnienia gospodarczego. Produkt krajowy brutto, który jeszcze w 2010 r. wzrósł o 5%, w kolejnych dwóch latach wzrósł już jedynie o 1,6% i 1,3%. Poprawę sytuacji zaobserwowano w 2014 i 2015 r., kiedy to wzrost wyniósł odpowiednio 3,3% i 3,6% rocznie. Widać dość wyraźnie, iż lata 2012-2013 to okres najgłębszego spowolnienia gospodarczego. Towarzyszyła mu wysoka stopa bezrobocia, która osiągnęła 13,4%, oraz obniżająca się inflacja (0,9% w 2013 r.).

Ocena uzyskanych wyników wśród badanych MŚP prowadzi do ogólnego wniosku, iż dla połowy badanych (49,7%) uwarunkowania ekonomiczne nie mają ani pozytywnego, ani negatywnego wpływu na ich działalność innowacyjną. Potwierdzają to wyniki dominanty i mediany dla wszystkich ośmiu badanych tu czynników (M = 0, D = 0). Wśród pozostałych 50,3% badanych największą grupę stanowiły te przedsiębiorstwa, które oceniany wpływ określiły jako zły – 19,2%. Dla 17,6% jest on dobry, dla 7,2% bardzo zły, a dla 6,5% bardzo dobry. Generalnie wśród MŚP, które wskazały na wpływ uwarunkowań ekonomicznych, nieznacznie przeważały przedsiębiorstwa oceniające go negatywnie (26,4% wobec 24,1%). Warto też podkreślić, iż w grupie tej znalazł się czynnik, który wśród wszystkich badanych makrouwarunkowań został najniżej oceniony (suma = -18). Jest nim kryzys i spowolnienie gospodarcze w Europie.

Drugą z poddanych ocenie grupą czynników makrootoczenia były uwarunkowania polityczno-prawne. Trzon tych uwarunkowań stanowią czynniki związane z systemem prawnym funkcjonującym w państwie oraz różnymi aspektami jego polityki. Z punktu widzenia potencjalnego wpływu na działalność innowacyjną oceniono tu siedem czynników. Podobnie jak w przypadku uwarunkowań ekonomicznych, dla największej grupy badanych MŚP (47,2%) okazały się one pozbawione wpływu na ich działalność innowacyjną ($M = 0$, $D = 0$). Wśród pozostałych (52,8%) nieznacznie przeważały te, dla których wpływ ten okazał się pozytywny (28,3% wobec 24,5%). Najliczniejszą grupę stanowiły MŚP dobrze oceniające wpływ uwarunkowań polityczno-prawnych (22,2%).

Następną analizowaną grupą czynników makrootoczenia były uwarunkowania socjokulturowe i demograficzne. Również w tym przypadku najczęściej badanych MŚP (52,3%) wskazało, iż pięć poddanych ocenie czynników jest neutralnych dla działalności innowacyjnej ($M = 0$, $D = 0$). Warto jednak podkreślić, iż jest to grupa uwarunkowań, która dla 31,5% badanych wpływa pozytywnie. Jedynie 16,2% wskazało negatywne oddziaływanie. W grupie tej znalazł się także czynnik najwyższej oceniony ze wszystkich poddanych ocenie makrouwarunkowań. Okazał się nim poziom wykształcenia ludności (suma = 67).

Kolejną analizowaną grupą czynników makrootoczenia były uwarunkowania międzynarodowe. Z punktu widzenia potencjalnego wpływu na działalność innowacyjną oceniono tu pięć czynników. Pod względem M i D wszystkie czynniki okazały się pozbawione wpływu. Wskazało na to 56,5% badanych MŚP. Rezultat ten wydaje się potwierdzać niski poziom umiędzynarodowienia polskich MŚP. Wśród pozostałych (43,5%) nieznacznie przeważały te, dla których wpływ ten okazał się negatywny (22% wobec 21,4%).

MŚP wskazały także, iż uwarunkowania techniczne nie wpływają silnie na ich działalność innowacyjną. Pod względem M i D wszystkie czynniki oceniono na poziomie neutralnym ($M = 0$, $D = 0$). Wskazało na to 56,5% badanych. Wynik ten jest sporym zaskoczeniem. Wydawać by się bowiem mogło, iż ta właśnie grupa czynników będzie odgrywać istotną rolę w działalności innowacyjnej MŚP, szczególnie tej związanej z innowacjami produktowymi i procesowymi. Wśród pozostałych (43,5%) zdecydowanie przeważały te, dla których wpływ ten okazał się pozytywny (26,9% wobec 16,7%).

Ostatnią grupą ocenianych uwarunkowań były uwarunkowania geograficzne. Także tu dla zdecydowanej większości badanych MŚP (59,6%) czynniki te okazały się pozbawione wpływu na ich działalność innowacyjną ($M = 0$, $D = 0$). Wśród pozostałych badanych przedsiębiorstw (40,4%) przeważały te, dla których wpływ ten był pozytywny (25,7% wobec 14,9%).

Podsumowanie

Ostatecznie, kierując się zaprezentowanymi wynikami, należy zwrócić uwagę na fakt, iż przytaczane badania wskazują dość jednoznacznie, że uwarunkowania makro mają zdecydowanie neutralny charakter dla działalności innowacyjnej polskich MŚP. Mediana i dominanta w przypadku wszystkich poddanych ocenie czynników wyniosła 0 (ani dobry, ani zły wpływ). Czynnikiem, którego wpływ okazał się stosunkowo najbardziej pozytywny, okazał się poziom wykształcenia ludności (uwarunkowania socjokulturowe i demograficzne). Na jego dobry i bardzo dobry wpływ wskazało łącznie 37,2% badanych MŚP. Z kolei czynnikiem o stosunkowo najbardziej negatywnym wpływie jest kryzys i spowolnienie gospodarcze w Europie (uwarunkowania ekonomiczne). Na jego zły i bardzo zły wpływ na działalność innowacyjną wskazało 28% badanych MŚP.

Literatura

- Balcerzak A.P. (2009), *Państwo w realiach „Nowej Gospodarki”*, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń.
- Główny Urząd Statystyczny (2015), *Działalność innowacyjna przedsiębiorstw w latach 2012-2014*, Warszawa.
- Marek S., Białasiewicz M., red. (2011), *Podstawy nauki o organizacji. Przedsiębiorstwo jako organizacja gospodarcza*, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa.
- Matusiak K.B. (2010), *Innowacje i transfer technologii. Słownik pojęć*, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Warszawa.
- Obłój K. (2014), *Strategia organizacji*, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa.
- OECD & Eurostat (2005), *Podręcznik Oslo. Zasady gromadzenia i interpretacji danych dotyczących innowacji* (3 edycja).
- Romanowska M. (2009), *Planowanie strategiczne w przedsiębiorstwie*, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa.
- Tarnawa A., Zadura-Lichota P., red. (2013), *Raport o stanie sektora małych i średnich przedsiębiorstw*, PARP, Warszawa.
- Zadura-Lichota P., red. (2010), *Innowacyjność 2010*, PARP, Warszawa.
- Zakrzewska-Bielawska, red. (2012), *Podstawy zarządzania. Teoria i ćwiczenia*, Oficyna a Wolters Kluwer business, Warszawa.
- [www 1] <http://stat.gov.pl/wskazniki-makroekonomiczne> (dostęp: 23.07.2016).

**MACRO CONDITIONS AND THEIR IMPACT ON POLISH SMALL
AND MEDIUM-SIZED ENTERPRISES INNOVATION ACTIVITY**

Summary: The issue of small and medium-sized enterprises (SMEs) innovation is still an important area of the economic scientific inquiry. Among the main reasons of this situation we can find the strong connection between an innovation and a competitiveness of the economy and the dominant role of SMEs in the modern market economies. The question of how effectively stimulate and create an innovation of the enterprises is still current. The main aim of this article is an attempt to find the answer on a question, how created in Poland conditions (macro) affect on SMEs innovation activity. It was discussed from the perspective of, carried in 2015, innovation activity SMEs empirical research.

Keywords: innovation, innovative activity, conditions, small and medium-sized enterprises.